

Nr 650

Av herr **Nyman m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts framställning om anslag till Bidrag till Tekniska museet.*

(Lika lydande med motion nr 750 i Andra kammaren)

1. *Tekniska museets tillkomst och utveckling fram till 1964*

Tekniska museet började sin verksamhet 1924 som en institution under Ingeniörsvetenskapsakademien. Museet finansierades från början genom bidrag från industrin och det övriga näringslivet. År 1947 ombildades Tekniska museet till en fri stiftelse.

Det stod i början av 1960-talet klart för museets styrelse att museet ej längre kunde lita till finansiering enbart från privat håll. Trots att museets personal och omkostnadsstat reducerats till en standard som låg avsevärt under den som var rådande vid andra museer uppvisade verksamheten stigande driftunderskott. I maj 1963 vände sig sålunda museestyrelsen till Kungl. Maj:t med en hemställan om statens medverkan i finansieringen av museet. Denna hemställan remissbehandlades av ett flertal institutioner som samtliga tillstyrkte, däribland statskontoret som även utförde en ingående utredning om museets ekonomiska förvaltning, finansiering och drift.

De sakkunnigas betänkande (Tekniska Museets framtida ställning och verksamhetsformer, Ecklesiastikdepartementet 1964. Stencil) överlämnades i oktober 1964 och innehöll vittgående förslag till en upprustning av museet som i princip skulle tillförsäkra Tekniska museet samma ställning som övriga centralmuseer med hänsyn till personal och anslag.

2. *Utvecklingen efter 1964 års sakkunnigutredning*

I statsverkspropositionen år 1965 tillstyrkte departementschefen de allmänna riktlinjer för museets framtida uppbyggnad som de sakkunniga dragit upp, men förordade samtidigt att ökningen av antalet tjänster skulle ske i långsammare takt än vad som utredningen föreslagit. Detta bl. a. med hänsyn till att några remissinstanser anfört förmodanden att det skulle bereda svårigheter att finna kompetenta krafter för samtidig besättning av flera kvalificerade befattningar. Av de 14 nya tjänster som de sakkunniga ansett böra tillkomma redan budgetåret 1965/66 för att säkerställa museets framtida utbyggnad beviljades endast 4 — en museilektor, en amanuens, en museitekniker och en museivakt. Denna drastiska nedtrappning av ambitionsnivån för upprustningen av Tekniska museet — så utförligt och väl underbyggt dokumenterad i de sakkunnigas utredning — måste betrak-

tas som högst anmärkningsvärd. Som en av många jämförelsepunkter må anföras att de personalförteckningsförda tjänstemännen vid Nordiska museet samma budgetår — 1965/66 — upptog 106 befattningshavare. Det kan i detta sammanhang ha sitt intresse att citera de sakkunnigas betänkande i fråga om Tekniska museets ställning som centralmuseum och jämförelsen med andra institutioner av liknande karaktär. I utredningen anföras sålunda följande: (s. 39)

Tekniska Museets uppgifter som kulturinstitution sammanfaller från principiell synpunkt i allt väsentligt med vad som gäller för landets övriga centralmuseer. Genom sin storlek i fråga om lokaler, föremåls- och arkivbestånd, sitt vittomfattande och betydelsefulla samlingsområde och sina därmed månggrenade förbindelser till en mängd olika intresse- och samhällssektorer är det naturligt att sätta museet i full paritet med de båda kulturhistoriska centralmuseerna Nordiska museet och Historiska museet, liksom med Nationalmuseum och Naturhistoriska riksmuseet på sina respektive områden: dess betydelse som *riksinstitution* torde vara fullt klar. Det står för utredningen på grund därav utom varje tvivel, att museet har en sådan betydelse ur samhällelig synpunkt, att dess bestånd ovillkorligen måste tryggas.

Det statliga stödet till museet fr. o. m. budgetåret 1965/66 medförde dock att museets ekonomi stabiliserades och att en uppbyggnad av museets verksamhet kunde påbörjas i tecknet av förhoppningar om en kommande uppbyggnad i form av ökade personella resurser och höjda anslag.

Sedan museets akuta ekonomiska kris avväjts genom de statliga driftanslagen företogs en grundlig genomarbetning av museets målsättning och organisation, och en generalplan för verksamheten under den närmaste tioårsperioden uppgjordes (Generalplan, Tekniska Museet. Organisation och verksamhet 1967—1977. Stencil, Tekniska Museet). I generalplanen upptas en diskussion om museets målsättning och uppgifter i samhället som utmynnar i riktlinjer för en moderniserad inriktning av Tekniska museets funktioner som kulturinstitution.

Museets personal har med stor entusiasm och med arbetsinsatser långt utöver det vanliga sökt förverkliga generalplanens målsättning och har successivt kunnat lägga en god grund för att genomföra dessa intentioner. Den nya undervisningsavdelningen har kunnat utforma en helt ny uppbyggnad av såväl skolvisningarna som demonstrationerna för allmänheten och genomfört en omfattande försöksverksamhet med nya audiovisuella läromedel, bl. a. interntelevison. Denna verksamhet torde kunna betecknas som banbrytande i vårt museiväsende. Genom ett anslag av särskilda kulturmedel (1966) om 200 000 kronor har museets föremålsmagasinet kunnat moderniseras på ett genomgripande sätt och försetts med rörliga hyllor enligt "kompakt"-systemet. I samband härmed har företagits en genomgång av museets föremålsbestånd som kunnat ordnas på ett mera

ändamålsenligt sätt. Härigenom har grunden lagts för ett effektivare nyttiggörande av samlingarna i linje med generalplanens målsättning.

Flera uppmärksammade separatutställningar har vidare kunnat genomföras, bl. a. "Människan i Kosmos" där sovjetisk rymdteknologi för första gången visades i västerlandet. Tekniska museet har också utfört utställningar på beställning av utomstående, bl. a. Kollegiet för Sverigeinformation i utlandet.

Museets besökssiffror har under de senaste åren stigit i icke obetydlig grad, från ca 80 000 kalenderåret 1964 till ca 150 000 år 1968.

Den stora anspänning som de senare årens utveckling inneburit för museets personal av alla kategorier har kunnat göras i förväntan på ett realiserande av den upprustning av museet som föreslogs av 1964 års sakkunniga och som i princip tillstyrkts av statsmakterna. Den faktiska utvecklingen uppvisar dock en annan bild.

Av de 14 tjänster som de sakkunniga 1964 föreslog har hitintills endast beviljats 5. För budgetåret 1969/70 har stiftelsen begärt ytterligare 3 tjänster, vilket dock avslagits av departementschefen.

Med hänvisning till 1964 års sakkunnigas förslag och vad ovan anförts hemställas,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte begära att anslaget å B: 37: Bidrag till Tekniska museet höjes med kr. 63 822:— utöver vad departementschefen föreslagit för ytterligare 2 tjänster.

Stockholm den 28 januari 1969

Sven Nyman (fp)

Helge Berglund (s)

Thorsten Larsson (cp)

Mary Hultell (m)

Nr 651

Av herr Olsson, Erik, m. fl., angående det statliga stödet till eldistributionen på landsbygden.

(Lika lydande med motion nr 762 i Andra kammaren)

Stockholm den 28 januari 1969

Erik Olsson (s)

Ove Karlsson (s)

Yngve Nyquist (s)

Ivar Högström (s)

Eric Norberg (s)